

Congres & Debat

Nederlands in hoger onderwijs en wetenschap

10 oktober 2008 in het Vlaams parlement te Brussel

De Stichting Nederlands
De vereniging voor Nederlandstalige Terminologie
Het Algemeen Nederlands Verbond

gesteund door

het Vlaams parlement en de Nederlandse Taalunie

Informatie voor deelnemers en belangstellenden

Datum en plaats

Het congres wordt gehouden in Brussel op 10 oktober 2008 van 09:00 uur tot 18:30 uur, in het fraaie gebouw van het Vlaams Parlement, Hertogstraat 6 in Brussel, meer bepaald in het auditorium 'De Schelp' en de Zuilenzaal. De maximale capaciteit van de congreszaal is 250 zitplaatsen.

**De samenwerkende organisaties:
de stichting Nederlands, de vereniging voor Nederlandstalige
terminologie, het Algemeen Nederlands Verbond**

De stichting Nederlands (sN) bevordert het gebruik van de Nederlandse taal op alle terreinen van het persoonlijke en maatschappelijke leven, in het Nederlandse taalgebied en in de Europese instellingen. De stichting kent jaarlijkse LOF en SOF prijzen toe aan wie zich voor het Nederlands verdienstelijk heeft gemaakt of juist niet, en onderneemt actie waar nodig en nuttig. De stichting werkt samen met gelijkgestemde organisaties in Nederland, Vlaanderen, Suriname en andere landen.

De vereniging voor Nederlandstalige Terminologie (NL-TERM) bevordert de ontwikkeling en het gebruik van algemeen aanvaarde terminologie op alle vakgebieden, in het Nederlandse taalgebied en met inachtneming van de internationale ontwikkelingen op dit gebied.

Het Algemeen Nederlands Verbond (ANV) is een internationale vereniging opgericht in 1895, die streeft naar samenwerking op het gebied van taal en cultuur in het Nederlandse taalgebied. Het ANV verleent verschillende cultuurprijzen, waarbij de Visser - Neerlandia prijzen voor muziek, literatuur en toneel.

Doel van het congres & debat

Het congres stelt een onderwerp aan de orde dat van belang is voor Nederlandstaligen en voor de Nederlandse taal: het gebruik van het Nederlands als onderwijstaal in universiteiten en hogescholen, en de ontwikkeling en het gebruik van het Nederlands als taal van de wetenschap.

In het laatste decennium is dat gebruik onbegrijpelijk snel verminderd. Dit proces is gestuurd door de leiding van de onderwijsinstellingen en gedoogd door de verantwoordelijke regeringen en volksvertegenwoordigers, ook als het inging tegen de bedoelingen van de wetgever. De mondiale verengelsing van de wetenschappelijke communicatie en de internationalisering van het hoger onderwijs waren de redenen voor de instellingen om het onderwijsaanbod ook voor Nederlandstaligen progressief te verengelsen. In Nederland, en in beduidend mindere mate in Vlaanderen. Een recente studie

(2007) uitgevoerd onder auspiciën van de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen – Nederland, ‘*Het Engels voertaal aan onze universiteiten?*’, geeft een beknopt maar volledig overzicht van de feitelijke toestand in de Nederlandse en Vlaamse universiteiten.

In Nederland is het in 2008 in veel faculteiten niet meer mogelijk in het Nederlands af te studeren. Vlaanderen is nog niet zover, maar de verengelsing staat er op de universitaire en op de politieke agenda. De ontwikkelingen zijn van heel recente datum. Het hierboven aangehaalde rapport toont dat de verengelsing in een decennium enorm is gevorderd, vooral dus in Nederland. De consequenties zijn nauwelijks onderzocht en zelfs een oppervlakkig maatschappelijk debat over de kwestie is niet gevoerd. Een wetenschappelijke toetsing van sociale, taalkundige en didactische gevolgen heeft niet plaatsgehad, en de gevolgen voor de kwaliteit van het hoger onderwijs in het algemeen zijn niet onderzocht. Het lijkt dat universitaire besturen een ingrijpende, ideologisch gemotiveerde onderwijsrevolutie hebben doorgezet die alsnog maatschappelijk en wetenschappelijk getoetst moet worden.

De ontwikkeling van de wetenschap was in Europa gedurende de laatste vier eeuwen ongeëvenaard. De geleidelijke vervanging van het Latijn door de *volkstalen*, heeft de bloei van de wetenschap en haar toepassingen niet tegengehouden en de *democratisering* van onderwijs en wetenschap ongetwijfeld bevorderd. Begin 17^e eeuw pleitte de Vlaamse Nederlander Simon Stevin voor het gebruik van het Nederlands in onderwijs en wetenschap, om de toegankelijkheid te verbeteren voor iedereen die tot studie geneigd was, en om afgestudeerden beter voor te bereiden op hun maatschappelijke rol. Daarmee verwierf de wetenschap het noodzakelijke maatschappelijke draagvlak en werd de latere ongeëvenaarde wetenschappelijke ontwikkeling mogelijk. Dit was in grote lijnen de ontwikkeling in Europa en Nederland. In Vlaanderen liep het anders. De invloed van het Frans onder elites er groot: de Brusselse Willem van Oranje sprak Frans. Na het Hollandse intermezzo tot 1830 herstelden de Franstaligen hun greep, om pas in 1932 de eerste Nederlandstalige rechtenstudie in Gent toe te laten. Nederlands was volgens de politieke en kerkelijke elites ongeschikt voor wetenschappelijk onderwijs. Kort voor de 2^e wereldoorlog studeerden de eerste Vlamingen af in het Nederlands, en in 1965 werd het pleit formeel beslecht door de volledige vernederlandsing van de Leuvense katholieke universiteit. Nog enkele decennia geleden sprak iedereen die gestudeerd had of erbij wilde horen, in elke stad of dorp in

Vlaanderen, Frans: de burgemeester, ondernemer, notaris, dokter, rechter en officier. Onder elkaar, en zo nodig Nederlands als men zich tot het volk richtte. Die recente strijd en ervaring bepalen de grondhouding van Vlamingen ten opzichte van het Nederlands en andere talen die worden opgedrongen. Zeker als het om hoger onderwijs gaat.

De Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) heeft in 2003 een gewaardeerd rapport uitgegeven over het universitaire taalgebruik in de geestes-, gedrags- en maatschappijwetenschappen, getiteld '*Nederlands, tenzij...*'. De in dit rapport gestelde vragen zijn ook van belang voor andere wetenschappen, zoals de wetenschappen die betrekking hebben op wiskunde, natuur en technologie. De wetgevers in Vlaanderen en Nederland hebben ook geen onderscheid gemaakt tussen wetenschappen wat het taalregiem betreft.

Vijf jaar na dato zal dit congres onderzoeken in hoeverre de opvattingen van de KNAW en anderen zijn nagevolgd, en in het verlengde daarvan enkele belangrijke vragen aan de orde te stellen. Zoals:

- is de Nederlandstalige student gebaat bij onderwijs en examens in de Engelse taal;
- wordt verbetering van het kennisniveau van academici en van het wetenschappelijk onderzoek gediend door onderwijs in een andere taal dan die van de student en van de docent;
- welk belang kunnen Nederland en Vlaanderen en de burgers van deze landen hebben bij academici die hun vak kunnen beoefenen in het Engels maar niet of gebrekkig in het Nederlands;
- wat zijn de gevolgen voor de ontwikkeling van het Nederlands als cultuurtaal;
- hoe verdraagt de verengelsing van het hoger onderwijs zich met het Taalunieverdrag over de integratie van Nederland en België op het gebied van *de taal als communicatiemiddel van de wetenschappen*;
- hoe verdraagt de verengelsing van het hoger onderwijs zich met de fundamentele uitgangspunten van de Europese Unie, die versterking van de culturele diversiteit beogen;
- wat moet er gebeuren om het Nederlands als wetenschapstaal te behouden en verder te ontwikkelen, in samenhang met alle andere wetenschapstalen?

De bespreking kan leiden tot aanbevelingen gericht tot besturen en staven van wetenschappelijke en maatschappelijke instellingen en tot politieke vertegenwoordigers.

Congres & Debat

Nederlands in hoger onderwijs en wetenschap

10 oktober 2008, Vlaams Parlement, Hertogstraat 6 te Brussel

Programma

Ontvangst en openingszitting, 10 oktober Auditorium De Schelp en Zuilenzaal van het Vlaamse Parlement
--

08:30 – 09:30 Ontvangst en registratie van de deelnemers

09:30 – 10:00 Openingszitting voorgezeten door

*Linde van den Bosch, alg. secr. Nederlandse Taalunie, Den Haag
(optie)*

- Opening

*Marleen Vanderpoorten, voorzitter van het Vlaamse Parlement,
Brussel (gevr.)*

- Welkom namens de organiserende verenigingen

Arno Schrauwers, voorzitter stichting Nederlands, Amsterdam

- Inleiding tot het programma

*Jan Roukens, stichting Nederlands en voormalig medewerker
Europese Commissie, Brussel*

Stand van zaken

10:00 – 11:00 Ochtendzitting voorgezeten door

Willy Martin, em. hoogleraar lexicologie en terminologie, Leuven

- Nederlands onderwijs- en wetenschapstaal, historisch overzicht

*Jozef Devreese, em. hoogleraar universiteiten Antwerpen en
Eindhoven, Antwerpen (gevr.)*

- Engels voertaal aan onze universiteiten? Een inventaris.

*Wilfried Vandaele, algemeen secretaris Commissie Cultureel
Verdrag Vlaanderen – Nederland, Brussel*

- Taalgebruik in Europese universiteiten en in de wetenschap
Yvo Peeters en Marc Cels, Ministerie Vlaamse Gemeenschap en ANV, Brussel

11:00 – 11:30 Koffiepauze (voorstelling video ‘Het Gesprek’, interview met Thomas von der Dunk)

11:30 - 12:30 Voortzetting ochtendzitting

<h3>Nederlands en Engels, voor en tegen</h3>
--

- Kwaliteit van de kennisoverdracht, vergelijkend onderzoek
.....
- Europees en mondiaal diversiteitsbeleid
Jochen Richter, adjunct-kabinetschef Europese Commissaris voor Meertaligheid, Brussel (optie)
- Verlies van taalbereik, culturele en sociale gevolgen op termijn
.....

12:30 – 13:00

<p>Uitreiking LOF prijs 2007 van de stichting Nederlands Aansluitend: toespraak van de laureaat</p>

13:00 – 14:00 Lunchpauze

<h3>Nederlands als wetenschappelijke onderwijstaal</h3>

14:00 – 15:00 Middagzitting voorgezeten door
.....

- De maakbaarheid van een taal van hoger onderwijs en wetenschap
.....
- Wetenschappelijke literatuur en onderwijs materiaal
Herman Pabbruwe, Brill uitgever en Nederlands Uitgevers Verbond, Leiden (optie)

- Wetenschappelijke en technische terminologie ontwikkeling
Willy Martin, em. hoogleraar Lexicologie en Terminologie, Leuven

15:00 – 15:30 *Koffiepauze*

<p>Debat en conclusies <i>Een nieuw elan</i></p>
--

15:30 – 17:30 Forum gemodereerd door
Bernard Daelemans, publicist en leraar, Brussel (optie)

Ronde tafeldeelnemers (allen opties)

Yvonne Benschop, hoogleraar Universiteit Nijmegen

Willy Clijsters, hoogleraar Universiteit Hasselt

Thomas von der Dunk, cultuurhistoricus en publicist, Amsterdam

Politicus Vlaanderen

Politicus Nederland

Linde van den Bosch, algemeen secretaris Nederlandse Taalunie

Ronald Plasterk, Nederlands minister van Onderwijs en Cultuur

Frank Vandenbroucke, Vlaams minister voor Onderwijs en Werk

17:30 – 19:00 Receptie met muzikale inbreng

Organisatie en programmacommissie

Jan Roukens, stichting Nederlands, Brussel
Arno Schrauwers, stichting Nederlands, Amsterdam
Willy Martin, NL-TERM, Leuven
Marcel Thelen, Maastricht
Yvo Peeters, ANV, Brussel
Marc Cels, ANV, Tervuren

Consumpties en lunch

Betaling van het inschrijfgeld geeft recht op het nuttigen van alle aangeboden consumpties en de lunches op de congresdagen.

Meereizende partner

Uw partner is van harte welkom op het conferentie. U moet echter wel zelf instaan voor de kosten van het gebruik van de consumpties, als uw partner daar gebruik van maakt. Er zijn geen speciale evenementen voor meereizende partners georganiseerd, wel kunt u informatie over musea en toeristische attracties krijgen bij de inschrijvingsbalie.

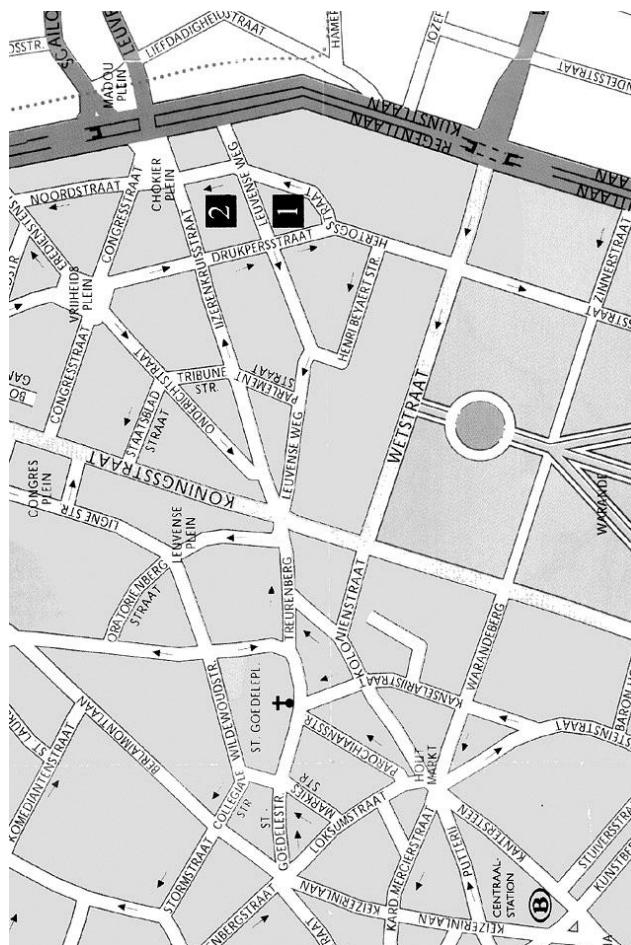
Deelnemersmap

Deelnemers ontvangen een map met samenvattingen van de voordrachten. Deze zullen na het conferentie ook via internet toegankelijk zijn (www.stichting-nederlands.nl) als ‘verslag’ van het conferentie.

Bereikbaarheid en plattegrond rondom het Vlaamse parlamentsgebouw

Het Vlaamse parlamentsgebouw is gelegen aan de splitsing van de Hertogstraat en de Drukpersstraat in het regeringskwartier van Brussel, vlak bij het Warandepark waaraan onder andere het gebouw van het Belgisch Parlement en het Koninklijk Paleis zijn gelegen.

Hier komt u binnen vanuit de richting Leuven ↓ (auto)

1: Vlaamse parlementsgebouw

2: Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers

De hoofdingang van het Vlaamse Parlement ligt aan de Hertogstraat 6 (hoek Drukkersstraat). Dat is op ongeveer tien minuten wandelen van het treinstation Brussel-Centraal, op 200 meter van de metrohalte *Madou* en op 400 meter van de metrohaltes *Park* en *Kunst-Wet*.

Langdurig parkeren in het centrum van Brussel kan het beste in de grote parkeergarages. Ingangen daarvan zijn onder andere te vinden in Wetstraat buiten de zogenaamde binnenring.

KENNISOVERDRACHT IN EN DOOR

WETENSCHAPPEN - PERS - INSTELLINGEN EN BEDRIJVEN

TECHNOLOGISCHE HULPMIDDELEN

Gedrukt door: Bureau 1007/03

NEDERLANDS ALS TAAL VOOR DE WETENSCHAPPEN inlichtingen: <http://www.nlterm.org/>

lle NEDERLANDSTALIG Terminologie CONGRES

13 -14 NOVEMBER 2003 VLAAMS PARLEMENT - Brussel

Omslag:

Simon Stevin werd geboren te Brugge in 1548 en stierf in Den Haag in 1620. Als geen ander in ons taalgebied heeft Stevin zich sterk gemaakt voor de verbreiding van kennis, niet alleen door zijn oorspronkelijke bijdragen op velerlei gebied, maar ook door zijn bewuste streven die kennis te verbreiden in de volkstaal (door Stevin aangeduid als Duytsch of Nederduytsch). Zo wordt hij gezien als de grondlegger van de wetenschappelijke terminologie in het Nederlands en van de democratisering van de wetenschap en het wetenschappelijk onderwijs, twee eeuwen voordat het Latijn overal werd vervangen door de volkstalen. Wie het wereldwijde web ziet als het middel bij uitstek voor het algemeen toegankelijk maken van kennis, ziet in Simon Stevin ook een man van onze tijd. Zie: <http://home.planet.nl/~hopfam/Stevin.html>